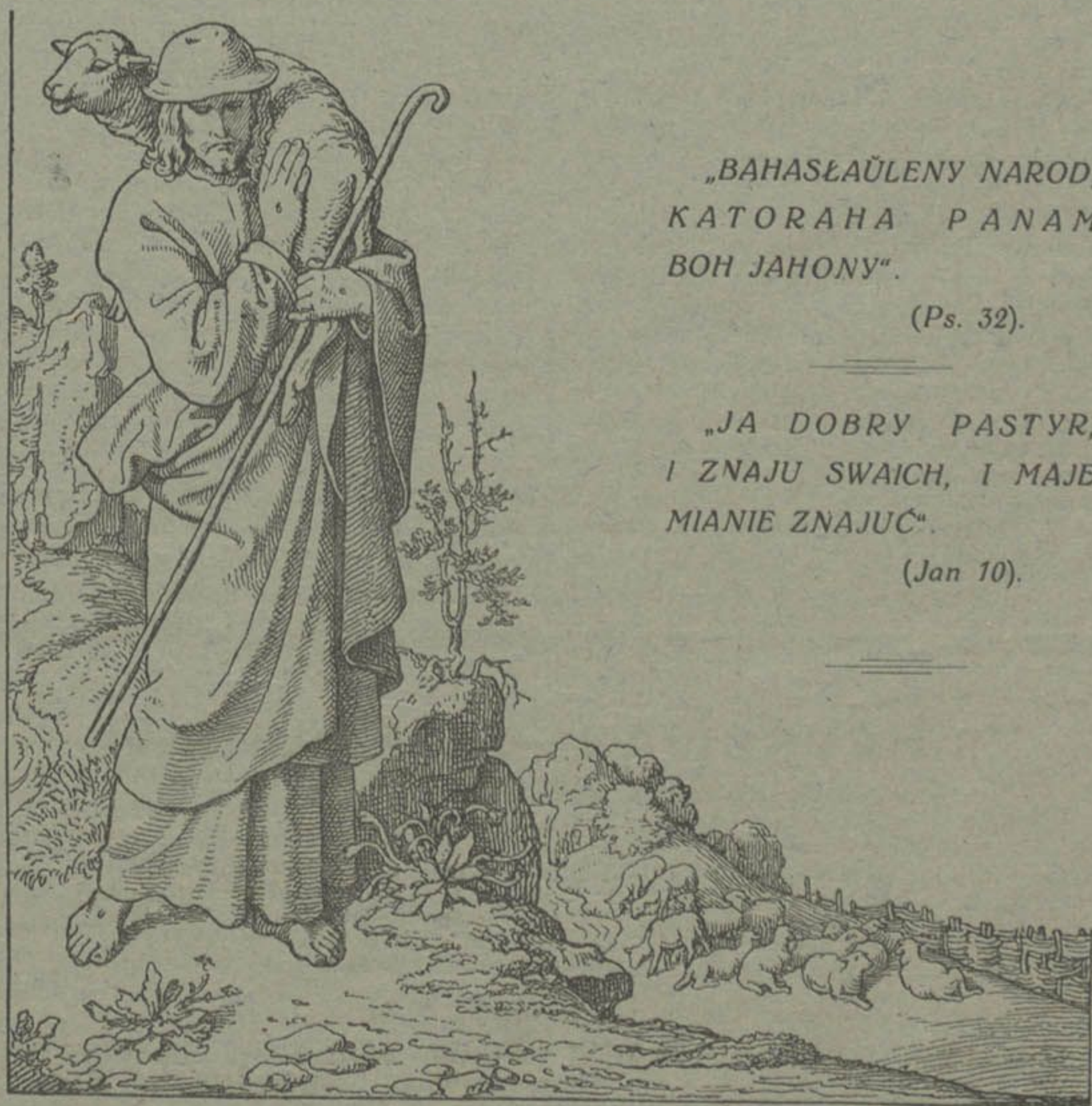

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod VI

Wilnia, 15 Sakawika 1933 h.

Nr. 3 (84).

„BAHASŁAŪLENY NAROD,
KATORAHA PANAM
BOH JAHONY“.

(Ps. 32).

„JA DOBRY PASTYR,
I ZNAJU SWAICH, I MAJE
MIANIE ZNAJUĆ“.

(Jan 10).

ŽMIEST № 3.

1. Padwojny jubilej. 2. Božaje Slova na ũračystašć Žwiastawañnia Najšw. Dz. Maryi. 3. Usio ũ miłašći. 4. Šledam za Chrystusam. 5. Sabie. 6. Nunc dimittis. 7. Trywožnamu. 8. Sumnamu. 9. 31-šy Mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres. 10. Z relihijna-hramadzkaħa žyćcia. 11. Z biełaruskaj niwy. 12. List z wioski. 13. Z polityki. 14. Wilenskija nawiny. 15. Pryslanyja ũ Redakcyju knižki i časopisi. 16. Paštowaja skrynka. 17. Kutok žartaŭ.

Biblijateka „Chryścijanskaj Dumki“.

1. Boh (filozofičny narys) — Dr. M. A.	30
2. Z historyi apolohetyki chryścijanskaj — Ks. dr. J. Rešeć	1 00
3. Zło i lakarstwa na jaho — Prof. dr. J. Tarasewič	30
4. Jak Kaziuk sabraŭsia da spowiedzi — W. A.	50
5. Ružaniec Najšwiac. Dziewy Maryi — I. S.	30
6. Swiaty Izydar Chlebarob — Ks. P. Tatarynowič	30
7. Ziarniatki z rodnaje junackaje niwy — P. Z.	20
8. Čalawiek — Dr. M. A.	25
9. Kaziukowaje žanimstwa — W. A.	50
10. Pieśni žalby (nabožnaje razwažañnie muki i śmierci Zbaŭcy našaha Jezusa Chrystusa) — J. B.	20
11. Rodnaja mowa ũ šwiatyniach — Ks. A. Stankiewič	1.50
12. Jak Hanula žbirałasia ũ Arhientynu — W. A.	25
13. Daroha Kryža — J. Bylina	30
14. Swiaty Rym — K. N.	50
15. Kupalle — Piotr Zaduma	50
16. Kazimier Swajak (narysy ab jahonaj ideolohii) — Ad. Stankiewič	50
17. Dzieja majej myšli, serca i woli — K. Swajak	50
18. Betlejka W. A.	30
19. Hadawik „Chr. D.“ za 1928	5 00
20. „ „ „ 1929	5 00
21. „ „ „ 1930	5 00
22. „ „ „ 1931	5 50
23. „ „ „ 1932	5 00

Zakazy spaŭniajucca chutka i akuratna: pa atrymañni ũsiej wartašći knižki, abo nakładnoj plataj (za pobraniem) pa atrymañni trećiaj častki wartašći zakazu.

Dla kniharniaŭ i dla tych, chto wypiswaje niamiensħ jak na 10 zał., dajecca skidka.

Hałoŭny skład: Kniharnia „PAHONIA“, Zawalnaja 6—10, Wilnia.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIS

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:

na hod . . . 4 zał.
na paŭhodu . . . 2
na 3 mies. . . . 1
na 1 0,50

AB WIEŠTKI ŽMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica św. Mikołaja Nr. 8—3
(Wilno, wul. św. Mikołaja 8—3).

Redaktor pryjmaje ad 9—12.

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VI

Wilnia, 15 Sakawika 1933 h.

Nr. 3 (84).

ПАДВОІНЫ ЮБІЛЕІ.

(Da 15-ch ułodkaŭ abwieščańnia niezaležnaści Bielarusi i 70-ch ułodkaŭ bielaruskaj presy).

Sioleta 25.III. bielaruskaje hramadzianstwa ũ Wilni ũračysta šwiatkuje dwa swaje wažnyja jubilei: 15-yja ũhodki abwieščańnia Bielarusi niezaležnaj i 70-yja ũhodki pieršaj bielaruskaj hazety. Z adnym jubilejem i druhim paznajomimsia choć zboljšaha bližej.

Ŭ śniežni miesiacy 1917 h., kali car rasiejski byŭ užo skinuty z tronu, u sercy Bielarusi ũ Miensku adbyŭsia Ahulnabielaruski Žjezd. Usich delehataŭ prybyło 1872, z jakich z prawam raščaha hołasny było 1167, a z hołasam daradčym 705. Siarod hetych delehataŭ byli pradstaŭniki roznych isnujučych tady bielaruskich hramadzkih i palityčnych arhanizacyjaŭ z usich kutkoj bielaruskaj ziamli. Ŭ liku ich byli bielaruskija chryščijanskija demokraty, a takža i ksiandy Bielarusy.

Bolšaść henych delehataŭ stajała za niezaležnaść Bielarusi. Ale tady ũ Rasiei brali wierch balšawiki i jany, kab žjezd nie pašpieŭ wykazać niezaležnickich swaich dumak, razahnali jaho aružžam. Tady delehaty patajomna ad balšawikoŭ sabralisia ũ inšym budynku i ũsie prawy Žjezdu pieradali Radzie Žjezdu. Pašla hetaha Rada Žjezdu, papoŭnienaja jašče niekatarymi arhanizacyjami bielaruskimi, a takža i pradstaŭnikami ad nacyjanalnych mienšaściaŭ, była nazwana Radaj Bielaruskaj Narodnaj Respubliki. Rada Respubliki na swajej uračystaj sesii 25 sakawika 1918 h. Bielarus abjawila dziaŭawaj wolnaj i palityčna ad nikoha niezaležnaj. Pažniej Rada Respubliki stwaryła bielaruski ũrad i daručyla jamu ideal niezaležnaści Bielarusi prawodzić u žyćcio. Jak wiedajem, dakanać hetaha Bielarusam nie ũdałosia. Bielarus nia tolki nia stalasia niezaležnaj, ale jašče była padzielena miž Polščaj i balšawikami ũ 1921 h. Nia hledziačy adnak na heta bielaruski narod nie adroksia ad swajej samastojnaści, ab jej pomnić, snić sałodkija sny i dla jaje pracuje, a dzień 25.III. šwiatkuje jak dzień swajho narodnaha šwiata.

A woš karotkaja historyja i druhoha bielaruskaha jubileju. Sioleta minaje 70 hadoŭ ad polskaha paŭstańnia 1863 h. Paŭstańnie heta pajawilasia ũ tym časie, kali užo pačynałasia bielaruskaje adradžeńnie. Byli užo tady ũ Bielarusi paety, jakija pisali bielaruskija

wieršy, byli wučonyja, jakija pracawali nad bielaruskaj minuščynaj, byli ludzi sprawiadliwyja, što užo dumali ab palepšańni ciažkoha losu bielaruskaha narodu, što hibieŭ u niawoli panščyny, dy byli ũrešcie i takija, što jšli jašče dalej i žadali užo palityčnaj i kulturnaj swabody bielaruskamu narodu i nawat barolisia za hetu swabodu z aružžam u rukach. Da hetych apošnich naleža Bielarus K. Kalinoŭski, slaŭny paŭstaniec z 1863 h., pawiešany Murajowym 10(22).III.1864 h. na Łukiskim placu ũ Wilni. Rodam jon z pad Šwiasłačy Waŭkawsykaha paw. Pašoŭ na paŭstańnie z Palakami, kab supolna z imi prahnać z kraju Maskaloŭ, a pry pomačy siarmiažnaha narodu, swajej darohaj, adwajawać wolnaść dla kraju i ad Palakoŭ. Z hetaj metaj K. Kalinoŭski jašče ũ pałowie 1862 h. u tajnaj drukarni ũ Bielaŭstoku pačaŭ wydawać pabielarusku hazetu, jakuju nazwaŭ „Mužyckaja Praŭda“. Hazety hetaj wyšla siem numaroŭ. Drukawana jana łacinkaj, čystaj bielaruskaj mowaj z asabliwaściami Horadziensčyny. „Mužyckuju Praŭdu“, a takža i inšyja swaje bielaruskija drukij (bo byli i hetkija), K. Kalinoŭski padpiswaŭ mianiuškaj: Jaško Haspadar z pad Wilni. Ŭ hazecie hetaj Kalinoŭski zaklikaje Bielarusaŭ da baračby z niawolaj maskoŭskaj, da pawarotu ũ Uniju, a takža da zmahańnia z polskimi panami za ziamlu i, jak jon lubiŭ hawaryć, „za sprawiadliwuju wolnaść“. „Mužyckaja Praŭda“ žjaŭlajecca pieršaj bielaruskaj časopisiaj. Jana jość jak-by matkaj usich bielaruskich hazet i žurnalaŭ, što wychodzili pašla jaje i što wychodiać ciapier. Ad jaje pajauleńnia jašče letaš minula 70 hadoŭ. Jubilej hetaj Bielarusy šwiatkujuć sioleta, jak my užo ũspomlili, 25.III. I słušna.

Dwa ũspomnienyja jubilei šcisła z saboj lučacca. Za što zlažyŭ žyćcio swajo Kalinoŭski, toje-ž samaje, tolki užo ũ całkom wyraznaj formie, było šwietu abwieščana 25.III.1918, a imienna: žadańnie woli i doli Bielaruskamu narodu praz jaho palityčnuju samastojnaść.

Wierym, što ideal hetaj niekali staniacca čynam, a staniacca heta tym chutčej, čym wiarniejšyja Bielarusy buduć Chrystu, jak asnowie Žyćcia i Praŭdy...

Bożaje Słowa

na ũračystaść Žwiastawańnia Najšw. Dz. Maryi.

I

U heny čas kazaŭ Hospad Achazu, haworačy: prasi ũ Hospada Boža twajho znaku sabie ũ hlybini mora, abo na wyšyni ũ hary. I skazaŭ Achaz: nia budu prasić i nia budu spakušać Hospada. I skazaŭ: słuchajcie-ž domie Dawidawy: ci-ž wam mała, što naprykrajeciesia ludziam, što naprykrajeciesia takža i Bohu majmu? Dziela hetaha Sam Hospad dašć znak wam. Woš dziewa paćnie i narodzić syna i nazawuć imia jaho Emmanuel. Masła i miód budzie jeści, kab umieŭ adkidać zło, a wybirać dabro. (Izaj. 7, 10—10).

II

U heny čas pasłany byŭ ad Boža Aniel Habryjel u miesta Halilejskaje, jakomu imia Nazaret, da Dziewy, pašlubawanaj mužu, jakomu imia Jozef, z Dawidawaŭ domu, a imia Dziewy — Maryja. I ũwajšoŭšy da jaje Aniel, skazaŭ: budź prywitana łaski poŭna, Hospad z taboj, bahasłaŭlena ty miž žančyn. Jana-ž pačuŭšy, strywožyłaš mowaj jaho i dumala, što heta maŭlo-b być za prywitańnie. I skazaŭ jej Aniel: nia bojsia, Maryja, bo znašla ty łasku ũ Boha: woš paćnieš u łonie i narodziš syna i nazawieš imia jaho Jezus. Jon budzie wialiki i Synam Najwyšejšaha zwany budzie i dašć

jamu Hospad Boh stalicu Dawida ajca jaho i budzie waładaryć u domie Jakubawym nawieki, a waładarstwu jaho nia budzie kanca. A Maryja skazała Anielu: jakža heta staniecca, kali ja muža nia znaju? U adkaz skazaŭ jej Aniel: Duch ŭwiaty zyjdzie na ciabie i siła Najwyšejšaha achinie ciabie. Dziela hetaha i toje, što narodzicca z ciabie Šwiatoje, budzie nazwana Synam Božym. A woš Alžbieta, swajačka twaja, i jana paćala syna ũ starašci swajej: i hety šosty miesiac tej, katoraja zawiecca niapłodnaj, bo ũ Baha niwodnaje słowa nia budzie niemahčym. I skazała Maryja: woš ja słuha Hospada, niachaj mnie staniecca pawodle słowa twajho. (Łuk. 1, 26—38).

III

Siańniešniaja Ewanelija apiswaje nam čas i sposab učaławiečańnia Syna Božaha. Tady, kali Aniel, pasłaniec Boży, witaŭ najšwiaciejšuju Maryju, aznajmlajučy jej dobruju nawinu ab jaje Božym Maciarynstwie i kali wola jaje schinułašia prad wolaj i abjawaj Božaj, u dziawočym łonie jejnym za sprawaj Ducha św. „Słowa stałasja cielam“, Pračystaja Dziewa paćala Syna Božaha, Jezusa Chrysta. Było heta wiasnoj. Dziela hetaha Kaścioł św. šwiatkuje heta wialikaje zdareńnie 25 sakawika kožnaha hodu. Dziewiać miesiacaŭ macia-

D. Aniško.

Usio ũ miłašci.

(3)

III. Ščašcie asabistaje.

U pieršych dwuch raždzielach hawaryłašia ab tym, jak čalawieku kaniečnie patrebna nawuka žyćcia, što heta nawuka žyćcia kryjeca ũ nawucy našaj religii i što religija naša heta religija miłašci. Pieršyja dwa rdždziely byli škirawanyja da taho kab, wyjašniajučy ũ karotkašci istotu chryščijanizmu, pakazać nam praz jaho darohu da žyćcia lepšaha, žyćcia lahčejšaha, nia schodzjačy z darohi, jakaja wiadzie nas da mety astatniaje — ščašcia wiečnaha. Ciapier my budziem hawaryć ab tym, jak, trymajučysia hetaj darohi, zrabić žyćcio naša nia tolki lahčejšym, ale nawat pawodle mahčymašci ščašliwym.

Dobry Boh nas stwaryŭ nie na toje, kab nas mučyć, ale kab nas aščašliwić. A što my mnoha na hetym šwiecie musimo ciarpieć, to heta najčašćiej zaležyć ad taho, što my nia ũmiejem ci nia chočam zastasawacca da woli Božaj, što my nia jdziom ułašciwaju darohaju. Boh choča wiašci čalawieka tudy, kudy treba, a čalawiek upirajecca, nawat choča wyrwacca z pad hetaj Najwyšejšaj Woli, a praz heta sam siabie mučyć. My časta, jak małyja dzieci, chočam taho, što nam maŭlo-b wyjści nie na karyšć, a na škodu. Mnoha jašče ščašcie

naša zaležyć ad usiakich nieadpawiednych warunkaŭ; na toje znoŭ čalawiek maje rozum, kab moh adchilić ad siabie toje, što dla jaho maŭlo-b być niestasounym. Urešcie, jak čalawiek maje žyć nia tolki žyćciom dačasnym, ale i wiečnym, i jak žyćcio dačasnaje jošć tolki adnym mamentam u paraŭnańni z žyćciom wiečnym nieskančonym, to naš zdarowy rozum dychtuje, što lepiej tut u hetym žyćci paciarpieć kryšku, kali heta patrebna dla našaha wiečnaha ščašcia.

„Usie chočam być ščašliwym, a nia chočam być nieščašliwym, ani možam hetaha chacieć“, haworyć św. Aŭhustyn filozof chryščijanski. Tak! Kožnamu čalawieku chočacca być ščašliwym, kožny čalawiek adčuwaŭe naturalnuju patrebu ščašcia i jon maje nadzieju atrymać heta ščašcie, jak nia ũ hetym žyćci, to ũ budučym, biaz hetaj nadziei žyćcio čalawieka było-b niaznosnym, biaz hetaj nadziei ũ dni niepamysnašci čalawieku adpadaŭe achwota žyć. A nadzieja heta, nadzieja atrymańnia ščašcia nia jošć tolki pustym pažadaniem. Ščašcie jošć! Chacia treba pryznacca, što patul, pakul čalawiek žywie na ziamli, patul, pakul jon nosić na sabie ciela z jaho potreba- mi, z jaho bolami — patul absalutnaha ščašcia jon asiahnuć tut nia moža, a tolki ũ žyćci budučym, ale stasunkowaŭe ščašcie čalawiek asiahnuć moža i daroha da hetaha ščašcia jamu nie zabaroniena i nie zakryta. Tolki ludzi

rynstwa Bożaha Najświaciejšaj Maryi, ad 25 sakawika da 25 śniežnia, da Božych naradzi-
naŭ, heta čas radaści i ščaćia jaje, klučom —
adnak jakoha jość dzień 25 sakawika, dzień
jaje žwiastawańnia.

— U pryhožych i strojnych, u pramiennych
kolerach akazwajecca nam tajnica Žwiastawań-
nia Pračystaj Dziwy. Pa tak mnohich stalec-
ciach pašla űpadku praz Adama rodu čalawie-
čaha, Maryja najśw. adna tolki była hodnaj
prywitać i pryniać Boha. Jana jość najdaska-
nalejším uзором dušaŭ źjadnanych z Boham.
Pradskazańni prarokaŭ, što Boh budzie z na-
mi i pasiarod nas źjawicca, spoŭnilisia ű joj
sposabam poŭnym duchowaj krasy i mahut-
naści. Boh staŭsia űščepam Dziwy Pračystaj,
a praz jeje i űsiaho čalawiectwa.

— Boh u Maryi takim mahutna tworčym
staŭsia űščepam, što i ciełu jaje űdzialiŭ świa-
taści asabliwaj, pryšpiešanaj nieśmiarotnaści,
što abjawiłasia ű jaje űniebaŭziaćci. Takim čy-
nam Maryja stałasia najpryhažejším stwareń-
niem Bożaha tworčaha natchnieńnia. Wiečnaj
wiasny krasu i świežaść pryščapiŭ jej Boh.
Praz prawy i siły pryrody, praz św. Sakra-
menty, praz Łasku Syna swajho i syna Pra-
čystaj Dziwy űščapiŭ nam Boh žycio pryho-
žaje. Žycio poŭnaje, žycio wiečnaje. Tchnień-
nie wiečnaj wiasny achinaje dušu našu. Sam
Boh žywie ű nas. Žywiemo-ž i my ű im!...

Ks. Ad. St.

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam.

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

R a ż d z i e l X L V.

**Nia treba űsim wieryć; pamyłka ű słowach
nadta lohkaja.**

1. *Pamažy mnie, Boža, u turbotach maich,
bo marny ratunak čalawiečy* (Ps. 59, 13).

O, jak časta nia bačyŭ ja wiernaści tam,
dzie dumaŭ, što jość jana!

I skolki-ž razoŭ tam jaje znajšoŭ, dzie
susim nie nadziejeŭsia!

Dyk marnaja nadzieja na ludziej, bo ű
Tabie, o Boža, zbaŭleńnie sprawiadliwych.

Budź bahastaŭleny, Hospadzie, Boža moj,
uwa űsim, što tolki nam traplajecca.

Niadużyja my i mała trywałkija, chutka
nam abmanucca i pieramianicca.

2. Dzie-ž taki čalawiek, katory-b tak
aściarožna i pradbačna ściaroh siabie, što ni-
koli nie pamyliŭsia ci nie zabłytaŭsia?

Ale chto tabie, o Hospadzie, wieryć i šu-
kaje ciabie z čystym sercam, toj nia tak chut-
ta spatykniecca.

I kali na't trapicca jamu niejkaja turbota,
kali niejkim čynam i zabłytajecca, chutčej ja-

najčaćiej šukajuć taho ščaćia nia tam, dzie
jaho šukać treba, dzie jano kryjecca pa-
praŭdzie.

Ludzi šukajuć jaho ű bahactwie, usiala-
kich wyhodach, dastatkach, sławie i inšych ta-
kich rečach, ci to materjalnych tymčasowych,
ci chacia i niematerjalnych, ale ad nas
niezależnych. Inšym ludziom zdajecca, što kab
jany mahli smačna jeści, pić, choraša adzia-
wacca, a ničoha nie rabić, tolki zabaŭlacca,
to jany byli-b ščaćliwymi. Druhija znoŭ duma-
juć, što jany byli-b ščaćliwymi, kab mieli mno-
ha hrošaj, nabytku i űsialakaha inšaha bahać-
cia. Trecija dumajuć znajści ščaćie ű sławie,
u tym, kab ich imia było rassłaŭlena ad kraju
da kraju, u tym, kab ich usie paważali, chwa-
lili i t. d.

Ale, nie! Ničoha z hetaha űsiaho nia mo-
ža dać nam ščaćia. Časta bywaje tak, što
adnamu čalawieku čorny chleb suchama lepiej
smakuje, jak druhomu „marcypany“, a nawat
tamu samamu čalawieku heta zdarajecca ű
zależnaści ad taho, jak kali. Taksama pryjam-
niej bywaje časam pasiadzieć čalawieku pašla
pracy sa swajeju družynkaj, čym u teatry wi-
dzieć wystupy suświetnaje sławy artystaŭ. Ci
moža znoŭ ušćaćliwić čalawieka pieknaja adzie-
ža, kali serca jaho ściskaje niejki bol, ci jaki
niesupakoj? Nie, ab hetym nawat nia moža
być i mowy! Znoŭ časta bywaje tak, što i ű
hučnaj zabawie čalawieku serca nyje niejkim

smutkam, niejkaju nudoj. Heta űsio świedčyć
što nia tam kryjecca ščaćie čalawieka. Dalej
— bahactwy, hrošy zamiest spadziawanaha
ščaćia prynosiać wielmi časta niašćaćie, try-
wohu, niespakoj. Jašče pytańnie — chto dab-
jecca da hetaha bahactwa? Moža tolki ludzi
ličanyja! Sława, pachwały ludzkija, jakža-ž by-
wajuć niapeŭnymi i źmiennymi, jak bywajuć
drażliwymi, kali čalawiek choča ű hetym znaj-
sić ščaćie!

űsio heta, ab čym hawaryłasia wyšej nia
moža nas ašćaćliwić jašče i z taje pryčyny,
što jano tut jość, a tut u adnu hadzinu moža
jaho i nia być, i tady z hetym razam hinie ű
adnu hadzinu ščaćie taho, chto ű hetym kła-
dzie swajo ščaćie. Nawat niachaj-by hetyja
rečy służyli čalawieku praz celaje žycio, ča-
ho nikoli być nia moža: bo zazwyčaj bywaje
tak, što jak jość adno, to niama druhoha, jość
toje, to niama hetaha. Čalawiek maje vyhody,
to niama sławy, jość hrošy, to nlama zdaroŭ-
ja. Nu, ale niachaj zdaryŭsia-b chtości taki,
što jon zdajecca űsio maje, ničoha jamu nie
brakuje; taki čalawiek usioroŭna nia byŭ-by
šćaćliwy, bo űžo strach prad utrataju hetaha
űsiaho zatruwaŭ-by jamu žycio i adbiraŭ-by
supakoj, a z hetym razam i šćaćie!

Zreštaju, ci možna znajści takoha čala-
wieka, katory, kali jon kładzie swajo šćaćie
ű rečach, ab jakich ciapier hawaryłasia, moh-
by skazać „dawoli“? Nie! Čalawieku na hetym

ho padymieš i supaciešyš, bo-ž Ty nawieki nie pakidaješ taho, chto na Ciabie spadzajecca.

Mała kali traplajecca hetki wierny pryjacieli, kab nie pakinuš pryjaciela uwa ũsich turbotach jahonych.

Ty-ž Panie, adzin samy wierny ũwa ũsim i apyč Ciabie niama nikoha, kab možna było pryraũniać Jaho z Taboju.

3. O, jak rozumna dumala taja ũwiataja duša, jakaja kazała: *serca majo ũmacawana i ũhruntawana ũ Chrystusie* (šw. Ahata).

Kali-b hetak i sa mnoju było, nia tak lohka ahartaũ-by mianie społach pierad ludźmi i nie zwaruchnuli-b mianie kalučyja ichnija słowy.

Chto zdoleje ũsio pradubačyć, chto zdoleje schawacca ad budučych biedaũ? Kali i pradbačanyja nas mučać časta, dyk jak-ža-ž sražej udarajuć na nas tyja, što niespadzieũki žjaũlajucca?

Čamu-ž adnak niaščasny ja lepš nie padumaũ? I čamu znoũ tak chutka inšym ja pawieru?

Ale ludzi my i da taho ludzi ũlomnyja, choć mnohija za aniołaũ nas majuć i zawuć aniołami.

Kamu-ž pawieru ja, Panie? Kamu, kali nie Tabie? Ty-ž praũda, jakoj niemahčyma ani samoj abmanucca, ani jaje abmanuć!

I naadwarot: *thar kožny čaławiek*, słaby, niatrywałki i nadta mylajecca ũ sławach, tak što niemahčyma zrazu jamu wieryć, na't i ta-

dy, kali, zdajecca, woblik jahony ščyry i praũda na jom.

4. O, jak mudra Ty napaminaũ, što treba ũcierahčysia ludziej i što *worahami čaławieka chatnija jaho* (Mat. 10, 34) i što nia treba wieryć, kali-b chto kazaũ: *woš tutaka jošć, Chrystus, abo wun tamaka* (Mat. 24, 23)!

Nawučyła ũžo mianie licha majo; o, kab-ža było jano na wialikšuju ašciarožnašć, a nie na nowuju biadu!

Budź ašciarožnym, nie adzin mnie kazaũ, budź ašciarožnym i nikomu nie pierakazwaj taho, što ja tabie kažu. I pakul ja maũču i trymaju sakret, jon sam nia zdoleũ zmaũčać taho, ab čym prasiũ nie hawaryć, ale pašoũ i zdradziũ i mianie i siabie.

Ad hetkich hutarak dy nieahladnych ludziej — ũcieražy mianie, Panie, kab nia trapiũ ja im u ruki dy sam nikoli nie zrabiũ hetak.

Słowa praũdziwaje i niepieramienliwaje daj wusnam maım, a jazyku majmu ščyrašć i prastatu.

Čaho ũ inšych ciarpieć nie mahu, pradusim sam mušu hetaha ũcierahčysia.

5. O, skolki-ž dabra i supakoju ũ maũčancy ab inšych i kali nie dawać wiery ũsiamu, što haworać i kali nie raspaũsiudźwać dalej taho, što sam pačuũ.

Mała kamu naleža hawaryć ab sabie, ale Ciabie zaũsiody treba klikać na ũwiedku swajho serca.

šwiecie ũsio mała. Čaławiek maje takuju naturu, što jon taho choča, da taho dabiwajecca, čaho nia maje, a što maje, taho nia cenić.

Dalej jašće čaławiek, katory nie zwažaje ni na Boha ni na swaju dušu, šukaje ščaćcia ũ hrešnym cialesnym zdawaleńni. Tut užo čaławiek nijakim prawam nia moža być ščaćliwy, bo čaławiek jošć čaławiekam, a nie żywinaju, bo jon maje dušu rozumnuju, katoraja rwiecca ũ haru da čahošći wyšejšaha, pažadaje ũciechaũ čystych, choča žlicca z Čystašćiaju Absolutnaju — z Boham. Duša naša, nia mohučy nikoli pahadzicca z raskošami cialesnymi, praz swajo sumleńnie spraciũlajecca hetamu i haworyć pastajanna čaławieku, što nia tej darohaj jon pajšoũ, kab znajšći ščaćcie. A kali čaławiek apuščicca ũžo da taho, što jon stanie hłuchim na hołas sumleńnia, tady jon wielmi chutka stanie hłuchim i na heta zdawaleńnie i zamiest uciechi atrymaje zhryzotu, atrymaje niezdawaleńnie i z siabie samoha i z cełaha ũwietu, i hety ũwiet piekny stanie jamu abrydłym. Tak! Bo nia ũ hetym cialesnym skacinnym zdawaleńni swaich dzikich instynktaũ znachodzicca ščaćcie čaławieka.

Z hetaha ũsiaho my bačym, što ni ũciechi cialesnyja, ni vyhody ũsialakija, ni bahactwy, ni sława nia mohuć dać ščaćcia čaławieku. „Zdaũnašći mudrašć ludzkaja acaniła ich wartašć i przyznała ich ničohašć“ (Ks. Adamski). A zreštaju nie adzin sam na sabie pra-

kanaũsia, jak hetyja rečy žludnyja. Jany tolki wabili čaławieka, kali toj byũ ad ich daloka, kali tolki jašće da čahošći hetaha dabiwaũsia, a jak jon heta atrymaũ, tady bačyũ usiu marnašć jaho, tady jon sam na sabie prakanaũsia, što toje, da čaho jon tak ščyra dabiwaũsia, nia warta było jaho starańnia.

Praũda, što zaspakajeńnie patrebaũ nieabchodnych pryčynajecca da našaha ščaćcia dačasnaha, što čaławieku treba, kab jon mieũ što ješći, mieũ dach nad haławoju, treba kab byũ zdarowy, abuty, heta ũsio, praũda, patrebna čaławieku da jaho žčaćcia dačasnaha. Ale ũžnoũ z druhoj starany bačym, što naprykład bosy, abdziorty žabrak maje taksama chwili radašći, a takža mučaniki byli ščaćliwymi ũ chwilinach nawat, kali ich mučyli.

Dzie-ž tady my majem šukać ščaćcia? U čym jano znachodzicca?

Toje, u čym my možam znajšći ščaćcie, dana kožnamu, kab nihto nia byũ pakryũdžany i kožny, chto tolki zachoča, moža być ščaćliwy; kožny: ci mudry filozaf, ci prastak, ci bahaty, ci biedny, ci duży, ci słaby, ci piekny, ci brydki, ci toj. čyjo imia rassłaũlena pa ũsich krajoch, ci toj, kaho znajuć tolki amal u swajoj wioscy, ci toj, chto ješć najsmaćniejšyja patrawy, ci toj, chto ješć čorny chleb z miakinaj... ũsie mohuć być ščaćliwymi, saũsim ad hetaha ũsiaho niezaležna, ale zaležna ad čahošći inšaha,

Nia treba hladzić, kudy dźmie wiecier słoŭ ludzkich, ale hladzić treba taho, kab usio zwonku i ũnutry było roblena pawodle spadoby woli Twajej.

O, jak karysna, dziela zachawańnia łaski Twajej, uciakać ad usialakaje pazornaści, nia imknucca da taho, čym zwyčajna zachopliwajucca ludzi, ale jak maha imknucca da taho, što daje paprawu žyćcia i žarliwaść ducha.

O, jak mnohim ludziom zaškodziła toje, što cnota ich była wiedamaja i pradčasna chwalenaja.

O, jakaja bahataja karyść z łaski. ab jakoj nihto nie razhałašaŭ u hetym harutliwym žyćci, jakoje jość zaŭsiodnaj spakusaj i biazupynnym zmahańniem.

S A B I E*).

*Jak woziernaja kraska sahnuta nad wadoj,
U świetłaj toni wiery ja časta myśl kupaju:
Ach, bujnaja jana... ale z biadoj
Zmahacisia duchowaj siły mała maju.*

*Mnie sucha ũ sercy, zdajecca myśl zdramnula,
Duch moj prystaŭ u locie pad niabiosy —
I hora mnie, bo świežaść praminula
Tych mar, što bytu saładziła losy.*
24.III.1916.

*) Niżej padanyja Swajakowy wieršy dahetul nihdzie nia byli drukawany.

Časam zdarajucca takija chwili, kali čaławieku robicca tak lohka, tak radasna niejaki! Usio toje, što jon bačyć kruhom siabie, robicca dla jaho takim miłym, takim pryjemnym, što jon zdajecca chacieŭ-by i śmiajacca i płać ad radaści, chacieŭ-by i lubić usich ludzi i ũsio ũsim darawać... U takija paetyčnyja časiny čaławiek dapraŭdy bywaje ščasliwy, a takija časiny zdarajucca tady, kali miłaść apanuje našym sercam, ale miłaść čystaja, niawinnaja, miłaść bieskarysnaja, bo miłaść miłaści niaroŭna: jość miłaść, jakaja daje nam ščasćie, i miłaść, što prynosić nam nia ščasćie, jość miłaść swiataja i jość miłaść hrešnaja. Hrešnaja miłaść — heta kachańnie mužčyny, ci žančyny nia majućy na heta zakonaha prawa. Kachańnie možna zalićyć da katehoryi tych rečaŭ, ab katorych hawaryłasia wyšej: jak bahactwy, dastatki, sława, jakija nia mohuć dać ščasćia čaławieku.

Miłaść da jakojści inšaje asoby moža być dazwolena tolki ũ takim wypadku, kali jość ščyraje namiareńnie ažanicca. Miłaść jość nia tolki dazwolena, ale i nakazana pieradusim da swaje žonki ci muža, dalej — da swaich dziećiej, da swajch baćkoŭ, i jašče da swaich bratoŭ i siostraŭ. U inšych wypadkach miłaść naša da ludzi nie pawinna schodzić z hruntu chryścijanskaj miłaści bližniaha, ab jakoj hawaryłasia ũ papiarednim raździele.

Čiapier wierniemsia iznoŭ da našaje ra-

NUNC DIMITTIS.

*Puści, o Boža, z ziarnielki ģarotnaj
Słuźku spakaju, słuźku Twajej woli,
Doś mnie pakuty, mizernaj-markotnaj,
I łask paciechi niabiesnaj patoli.*

*Widziela woka usienka na świecie —
Ad złoŭ abłudy, da ščyraja ekstazy,
Chitraj pakory z pyčaju na mecie,
Piekla biazdońnie i boskija oazy,
Što pryhatowiŭ Twój Ohlad ũsiemocny
I što razrušyŭ słuħa Arymana,
I zbudawaŭ što wolaj adzinočny
Duch čaławiecy, i što duch šatana.*

*Światło blisnuła prad majej dušoju,
Jak zorka nieba, cudu abjaŭleńnie;
Dosyć mnie budnia, žyć čaču z Taboju,
Puści, o Boža, dušy daj zbaŭleńnie.*

T R Y W O Ź N A M U.

*Nia rań swajho serca: nia bojsia nikoha,
Usio praminaje — usio, aproč Boħa.*

S U M N A M U.

*Praz słozy, moj bracie, śmiaisia,
Choć serca tak płaća ũ niadoli,
Kryj stoħny prad świetam, kryj boli,
I cicha da Boħa malisia...*

KAZ. SWAJAK.

sprawy, wierniemsia da miłaści taje, jakaja žwiastuje nam ščasćie. Ale ũpierad, kab takaja miłaść miela dostup da našaha serca — sumleńnie našaje pawinna być čystym. Tolki, kali my budziem dobrymi, sprawiadliwymi, serca našaje biaz złości i pomsty, a myśl čystaja i ščyraja i tady tolki serca našaje zdolnaje budzie pryniać takuju miłaść.

Kab sama miłaść mahła zradzicca ũ našym sercy, treba mieć pradmiet hetaj miłaści. A taja miłaść, jakaja moža nam dać ščasćie i to ščasćie trywałaje, pawinna być pradusim daskanalnaju, ale, kab jana mahła być daskanalnaju, treba kab toj, kaho my lubim — pradmiet hetaj miłaści, byŭ daskanalnym, bo kali my ũ im začniem znachodzić adnu za adnajeju niedaskanalnaść, miłaść naša da taho moža zmienšycca, a to hatowa nawat i saŭsim zaniknuć.

Dalej — miłaść naša, kab jana mahła nam dać ščasćie trywałaje, pawinna być pastajannaj, wiečnaj, a kab jana mahła być wiečnaju, pradmiet našaj miłaści musić być pastajannym-wiečnym, bo kali jon budzie tymčasowym, tady miłaść da jaho nia dać nam ščasćia trywałaha, bo śmierć jaho, ci nawat prostaja z im razłuka tolki pryniasie nam ciarpieńni.

Urešcie — miłaść naša pawinna być abiaspiečana miłaścijaju taho, kaho my lubim, h. zn. miłaść pawinna być uzajemnaj.

Dr. K. N.
(Učašnik Kanhresu).

31-šy Mižnarodny Eucharystyčny Kanhres.

Mocnym recham adbilasia pa ũsiej ziamli wialikaje letašnje šwiatkawańnie katalickaha šwietu. Ab šwiacie hetym pisali ũ swaim časie badaj usie hazety šwietu, jak katalickija — što ũznosili Bohu hymn padziaki, jak tož i niekatalickija, — jakija, apiswajučy samo zdareńnie, nie mahli paũstrymacca ad padziwu.

Šwiatam hetym byŭ Mižnarodny Eucharystyčny Kanhres, jakí adbyŭsia 23—26 VI.32 h. u Dublinie, stalicy Irlandyi. Hety Kanhres u Dublinie treba ũwažać za adno z wialikich zdareńniaŭ u Kaściele za apošnja hady. Heta byŭ nia tolki padrachunak siłaŭ usich tych, što wierać u Chrysta, i pryznajuć kiraŭnictwa pastaŭlenaha Im-ža paũsiudnaha pastyra św. Ajca, ale heta było atkrytaje, jaŭnaje na ũsieńki šwiet wyznańnie hetaj wiery. Woś tam, na hetaj „zialonaj wyspie,” na „wyspie mučanikaŭ i šwiatych” Kaścioł Katalicki, praz swaich pradstaŭnikoŭ z usiaho šwietu, addaŭ čeść i pakłon swajmu Bo-

hu — Jezusu Chrystu, ukrytamu ũ Najšwiaciejšym Šakramancie Eucharystyi, pryznajučy i bieručy Jaho prad ũsim šwietam za adzinaha swajho Pana i Waładara!...

Hetaki Kanhres nie pieršynia ũ Kaściele Katalickim; usich z sioletašnim było zładžana ũžo 31, a apošni z ich byŭ musić najbołšym, najpiakniejšym i najbołš katalickim (paũsiudnym), bo sapraŭdy nia była staronki šwietu katalickaha, skul nia byłob prysutnych pradstaŭnikoŭ.

I.

Eucharystyčnyja Kanhresy majuć swoj pačatak ũžo ũ pieršych wiakoch chryscijanstwa, kali wiernyja jakohaś horadu zbiralisia da adnaho kaścioła, kab razam addać chwału Bohu i pasilicca chlebam žyćcia. Ale sapraŭdnyja eucharystyčnyja kanhresy — masowyja, mižnarodnyja paŭstali toiki u prošłym stalećci, a ũ našych

Chto-ž jość taki, chto lubić nas napeŭna? Chto jość wiečny? Chto biezkaniečna daskanalny ũ charastwie, u šwiataści, mudraści, mocy i ũwa ũsim? Heta jość Boh!

I miłaść da Boha daje nam ščaćcie trywałaje, bo Boh — heta samaja Daskanalnaść, samaja Šwiataść, samaje Dabro najwyšejšaje. Boh — heta Charastwo absalutnaje, heta Praŭda adwiečnaja, Praŭda nikoli niažmiennaja, heta Mudraść najwyšejšaja, Moc usieŭladnaja. Dalej, Boh jość Nieśmiarotny Wiečny i nam nia ma čaho bajacca, što my Jaho možam utracić (čaławiek moža ũtracić Boha, ci wiarniej skazać moža addalicca ad Jaho tolki praz hrech). Urešcie čyja ũzajemnaja miłaść moža być wiarniejšaj ad Jaho Ajcoŭskaj miłaści? Jon nas stwaryŭ, Jon nas haduje, Jon apiakujecca nami biaz usiakaje z našaj starany zasluhi, tolki adno: praz swaju miłaść da nas.

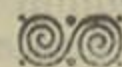
Značyć Boh nas lubić i my možam Jaho lubić. Boh choča, kab my Jaho lubili. Jakža-ž nam dobra, što my možam lubić-miławać Boha, hetuju Daskanalnaść absalutnuju!... I ũ hetym to miławańni Boha kryjecca najwyšejšaje ščaćcie, jakoje tolki čaławieku na ziamli dastupna.

Ale Boh jość Ducham i nam ludziam nia tak dastupna lubić Jaho našym ludzkim cialesnym sercam i woś-ža my majem prad saboju bołš konkretny pradmiot miłaści: prad nami Asoba Jezusa Chrystusa, Boha-Čaławie-

ka. I my možam Jaho lubić, my možam lubić Boha-Čaławieka. Chrystus jość praŭdziwym Čaławiekom i nam Jaho dastupniej lubić u Jaho ludzkoj padobnaj da našaje natury. A lubiačy Jezusa, lubim i Boha, bo Jezus i Boh heta adno i toje samaje.

I tak, dla taho, kab asiahnuć ščaćcie ũ hranicach mahčymych pawodle našaha ziamnoha bytawańnia, my naŭpierad pawinny mieć čystaje sumleńnie, potym serca naša maje štości-kahości lubić, bo miłaść jość naturalnaju patrebaju čaławiečaha serca, a najbołšaje i najbołš trywałaje ščaćcie daje nam miłaść naša da Boha. Značyć, my pawinny palubić Boha, jak Daskanalnaść absalutnuju, jak Pradmiot wiečny, jak Taho, katory nas lubić ũzajemna. I jak dla nas ludziej najlahčej, najpadchadniej lubić sabie padobnych, my možam lubić Boha-Čaławieka — Jezusa Chrysta.

Prociŭ ščaćcia, jakoje wypływaje z miławańnia Boha i śmierć biassilna, kab mahła adniać ad nas jaho, bo ščaćcie hetaje pieranosicca i ũ žyćcio budučeje, dzie my budziem jašče nawat bližej da Pradmietu swajej miłaści, kali pamrom pajednanyja z Im, bo tam my budziem mahčy ahladać hety naš Pradmiot umiławany, hety naš Ideał absalutny — Boha, twaram u twar.

apošnich časach razrašlisia, nabrali akazałaści i wializarnaha značeńnia.

Dziela zmahańnia sa złom, što zaliwaje što raz bolš i bolš i bolš ludzkaść i dziela pašyreńnia dabra. Waładarstwa Jezusa Chrystusa, Waładara sercaŭ i rozumaŭ — Kaścioł naš światy padaje nam nowaje aružža, najbolš pamocnaje, Najšw. Sakrament, u jakim zaŭsiody a najbolš u chwilinach ciałkich znachodziŭ siłu i moc da zmahańnia. Hetak było užo ŭ pieršych wiakoch, kali sotni i tysiačy siwych starcaŭ, słabych žančyn i dziaučat, biezbaronnych dziaciej, zasilanych Najšw. Sakramentam, cicha, z uśmieškaj na twary, abo z pieśnią na wusnach umirali za sprawu Chrystowuju ŭ zmahańni z waładarstwam zła; jany słabyja pieramahali kataŭ swaim ciarpieńniem i lubowiaj, bo — kazali jany — „usio možam u Tym, što nas uzmacniaje“...

Tož i siońnia, kali na świecie paŭstała stolki piakučych sprawaŭ, stolki rožnych balačak, kali kryzysy ŭsialakaha rodu: palityčnyja, hramadzianskija, haspadarčyja zaliwajuć štoraz bolš świat, kali ludzi, byccam u haračcy, žjaždžajucca na rožnyj zjezdy, konferencii i narody, kab jakkolwieč čaławiectwa schwarełaje i upadajučaje choć krychu padtrymac, paprawić i wylečyc; i kali ŭsie hetyja zabiehi i kłopaty dahetul akazalis daremnymi — Kaścioł Katalicki tož sklikaže kanhresy — sabrańnia bolšyja ci mienšyja i sklikaje na ich swaich dziaciej, stawiačy prad wačami ŭsich i pakazwajučy adzinaje lakarstwa na ŭsie chwaroby i niemačy ludzkija — samoha Boha, Hospada i Waładara našaha Jezusa Chrystusa u Najšw. Sakramencie. Biez jaho daremnyja pracy ŭsich mudracow, palitykaŭ i ekana-mistaŭ. U Im jość sapraŭdnaje zbaŭleńnie i ratunak ad usich i najbolšych kryzysaŭ; Jon jość lakarstwam ad samoj krynicy ŭsialakich kryzysaŭ — ad kryzysu ducha, ad niemačy i śmierci duchowaj.

„Ja jość daroha, praŭda i żywicio,“ chadzicie da mianie i piawladu was da ščaćcia praŭdziwaha, a tady nia budzicie užo bolš błudzić u ciemraah. Prydzicie da mianie, ja was nie ašukaju i nawučyciesia ad mianie adzinaj praŭdy; zbudujcie, zarhanizujcie wašyja stemji, wloski, hmyny, pawlety, krai i dziaržawy i usieñki świat na prawoch miłaści Boha i ludziej, przy-najcie nad saboj waładarstwa Božyje, — a tady kryzysy sami raźwiejuca i prapaduć! Praŭda, zło adusiul hrazić, ale prydzicie da mianie, a Ja was ŭzmacniu na zmahańnie, na światy štodzienny boj sa złom, na boj ab Waładarstwa dabra i ščaćcia praŭdziwaha, što nia minaje jak cieñ ci tuman, ale što trywaje wiečna.

„Prydzicie da mianie“... „Chto mianie znojdzie, — znojdzie żywicio!“... znojdzie żywicio, ab jakoje siońnia zmahańnie idzie, znojdzie żywicio poŭnaje radaści i supakojul...

Chto inšy moža niešta padobnaje nam skazać, chto?...

Tolki Chrystos praz Kaścioł swoj światy... O, jakža pieknaja naša wiera świataja! Jakža piekny naš Kaścioł światy!.. Bo jon jość tym sadam cudoŭnym, tym nowym rajem, jaki zasa-dziŭ Chrystos swajeju božaju rukoj i paliŭ swajej krywoj z wadoju, što wyšla z Jaho prabitaha Serca. I ŭ tym nowym rai jość nowaje drewa żywicia, — heta Kryž, a płod jahony — heta Eucharystyja, što kormić užo dwaccaty wiek usie pakaleńnia Kaścioła, padtrymoŭwajučy ludzkaść i zapładniajučy jaje rožnymi cnotami.

Woś kala hetaj Eucharystyi św. Kaścioł zbiraže swaich dziaciej i ladzić narodnyja i mižnarodnyja kanhresy. Bo tolki hety płod cudoŭny moža adnawić staraść światu; tolki Chrystos swaim ahniom miłaści moža razahreć zimny i skačanieły świat i iz pad lodu wiakoŭ razbudzić i adnawić siłu i mužaść minułaj moładaści.

A kab lepš heta zrazumieć i prakanacca ab wializarnaj wartaści Eucharystyi, hłańcie i adkažycie — skul siońnia ŭsie tyja achwiery miłaści, tyja čyny wializarnyja wyračeńnia i tyja heraičnyja cnoty, što žbiwajuć z tropu i zmušajuć začyrwanlecca hety wiek zmysłowaści, samalubstwa i raŭnadušnaści. Skul heta žarliwaść i adwaha našych misijanaraŭ, jakija pakidajuć usio blizkoje i darahoje sercu swajmu i iduć daloka, daloka sa słowam miłaści na wusnach nia hledziačy na chwaroby, na muki i śmierć — dziela aświačeńnia, dziela zbaŭleńnia bratoŭ swaich! Skul tyja achwiery, tyja paśluhi nizmija, mo' nia tak časam zamietnyja, ale nia mienš karysnyja i patrebnyja, nia mieš wialikija — tych mnohich zakonnicaw, što pa klaštarach cichańka molać za druchich Boha, što pa špitalach dahladajuć rožnych chworych i pa prytułkach chawajuć pakinutych dziaciej, što paświačajuć usiu swaju moładaść i celaje swajo żywicio na paśluhi ludziam, kab palahčyc niadolu luozkuj, kab zmienšyc ciarpieńnie ludzkoje, kab abciorci ślozy biednym sirotkam?! Skul heta siła, dzie jość krynica hetaj achwoty, siły i zapału, što kaža rabić, ciarpieć i nawat umirać časta biaz słowa padziaki i spačućcia. Skažycie — skul i dzie taja krynica, a lepš sami spytajcie ich!.. A jany wam pakažuć na toj cudoŭny płod drewa żywicia ŭ nowym rai — Kaściele, na Eucharystyju św. Jany wam adkažuć, što tam, u hetaj bielaj apłatcy, pad jakoj kryjecca Pan i Waładar naš, jość ich siła i wytrywałość, što toj Chleb cudoŭny adnaŭlaje ich moładaść arlinuju i jany časta staraja i słabyja ciełam — mocnyja, jak lwy stano-wiacca ducham!...

Woś značeńnie Eucharystyi. Woś čamu ŭ našych ciałkich časach, kali żywicio stanowicca niemahčymym, bo raskładajecca wa ŭsich swaich prajawach, kali slamja — heta pieršaja kamorka i padstawa hramadzkaaha żywicia — razwaliwajecca, kali nia hledziačy na toje, što na świecie ciapier bolš jość zołata, chleba i ŭsialakaha dabra čym kaliś, ludzi adnak ciarpieć i umirajuć z hoładu i choładu, kali ŭ żywicio ŭsio bolš ukradajecca samalubstwa, zmysłowaść, a praz he-

ta niesprawiażliwość i kryūda, zajmajučy miesca achwiarnaści i miłaści, kali ūslo ū niejkich dzi-kich, byccam pradśmiertnych padskokach, honica, samo nia wiedajučy kudy, ūkajučy cha-ciab na chwilinku ūčaćcia — Kaściol naš. baču-čy u hetym sumny kaniec, sklikaje hetyja Kan-hresy i wučyć swaich dziaciej i ūsieńki ūwiet-

kab uładzili swajo żyćcio pawodle Chrysta, ba „chto mianie znojdzie, znojdzie żyćcio“—kažo Hospad.

Woś celaje značeńnia Eūcharystyčnych Kanhresaū.

(d. b.)

Z relihijna-hramadzkaža żyćcia.

Katalicki teatr. U Paryży niadaūna adby-walisia ūračystaści pad kličam „dni katalickaha mastactwa“. Kožny z hetych dzion kančaūsia teatralnym pradstaūleńniem. Na scenie byli staū-leny teatralnyja twory roznych katalickich piś-miennikaū. Učaśniki henych uračystaćciaū na ūłasnyja wočy pabačyli, skolki jośc sapraūdy wialikaj wartaści katalickich sceničnych tworaū.

Irlanskaja mowa ū kaściele. U Irlandyi, jak wiedajem, addaūna zapanawała ū kaściele čužackaja anhliskaja mowa, jakaja ūmat dzie jšče trymajecca i siańnia, kali ūžo Irlandyja sta-lasja niezaleznej. Woś-ža apošnim časam irlan-skija biskupy naradžajuca z pradstaūnikami ir-lanskaha ūwieckaha hramadzianstwa ab sposo-bach poūnaha pierachodu ū kaściele na rodnuju mowu.

Światy Hod. Zhodna z zahadam ūw. Ajca Pija XI ad 2 krasawika siol. h. pačynajecca Świa-ty Hod z pryčyny 1900-lećcia kryžowaj ūmierci Chrysta. Siol. h. takim čynam buduć adbywacca pa kaściołach adpawiednyja nabaženstwy, kazań-ni i inš.

Wializarnaja manifestacyja anhliskich katalikoū. U pałowie minulaaha miesca siol. h. u Londynie adbylasja wializarnaja manifestacyja anhliskich katalikoū. Učaśnikaū manifestacyi bylo 100 tysiač. Manifestanty postanawili sabrać da 1937 h. 1 milion funtaū ūsterlinaū na katalickija sprawy ū Anhlii.

Mižnarodnaja pielihrymka ū Rym katalickich hazetnych pracauńnikoū. Z pryčyny Świa-toha Hodu ū Rym na Siomuchu prybudzie miž-narodnaja pielihrymka katalickich hazetnych pra-cauńnikoū, jakuju arhanizuje Mižnarodnaje Biura Katalickaj Prasy.

500-lećcie teolohičnaha addziełu pry ūni-wersytecie ū Lowanii. U ūnieźni mies. mīn. h. staradaūny Lowanski (u Belhi) uniwersytet ūwiatkawaū 500 lećcie swajho teolohičnaha ad-dziełu, tak ūmat zaslužanaha dla nawuki i Ka-ściola.

Konsekracyja nowych kitajskich biskupaū. Katalickija hazety pišuć, ūto 11.VI siol. h., u dzień ūw. Trojcy, ūw. Ajciec pakonsekruje na biskupaū nowych čatyroch kslandzoū Kitajcaū.

Žyd ksiandzom. Z historyi Kaścioła da-wiedwajemsja, ūto časami žyda byli ksiandzami. U Polšcy dahetul byū adzin kslondz z žydoū Unšlicht. Apošnim časam prybyū nowy kslondz žydoūskaj narodnaści Puder. Swaju pieršuju Im-šu ūw. atprawiū jon na kalady ū Łaskach. Kslondz hety jašče wučycca ū waršaūskim uniwersytecie.

Niamički katalicki biskup zaklikaje da reformy ekanamičnej. Biskup Rothenburga ū wadnej z pramowaū swaich zaklikaje da eka-namičnej reformy, „bo—kaža—fakt, ūto žmienia na ūwiecie ludziej nadta bahatych, a ūmat nadta biednych, ūwiedča ab tym, ūto bahaćci dača-snyja padzieleny drenal. Paprawić hetu sprawu, kazaū toj-ža bisknp, treba na asnowach papie-skich encyklik.

Handal niawolnikami spyniūsia. U Abissy-nii badaj da astatniaha času adbywaūsia handel niawolnikami. Ciapier-ža dziakujučy zachadam Apostalskaj Stalicy hety haniebny handel spy-niūsia.

U Kaściele ūw. Mikałaja ū Wilni, ūto niadzieli i ūwiata adbywajecca

Nabaženstwa dla Bielarusau.

Padčas nabaženstwa pajuca bielaruskija relihijnyja pieśni i zaūsiody bywaje bielaruskaje kazańnie.

Prypaminajem, ūto kožny katalik maje abawiazak u niadzielu i ūwiata być na ūw. Imšy. Abawiazak hety datyča tak-ža i katalikoū Bielarusau.

Redaktor-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Z biełaruskaj niwy.

U Nowicyjacie a.a. Jezuitaŭ Usch. Abradu ŭ Albertynie jość dwuch Biełarusaŭ U Nowicyjacie a.a. Jezuitaŭ Usch. Abradu ŭ Albertynie znachodziacca dwa Biełarusy, jakija rychtujuca na ksiandzoŭ Uschodn. abradu dzieła pracy na biełaruskaj unijnaj niwie.

Cikawaja pahałoska. Ukrainskaje „Діло“ (26 II.33) podaje pahałosku, što a. A. Niemancewič, Jezuit uschod. abradu z Albertynu, maje być naznačany na biskupa nowaha hreka-katalickaha biskupstwa na Prykarpacci.

Rekolekcyi. 22, 23 i 24 sakawika ŭ kaściele św. Mikałaja ŭ Wilni adbuducca rekolekcyi dla biełaruskaj wučnioŭskaj moładzi, a razam z joj i dla ŭsich Biełarusaŭ katalikoŭ. Kirawać rekolekcyjami zaprošany Ks. Dr. J. Rešeć.

Uračystaje ŭ swiatkawańnie dwuch jubilejaŭ. Prypadajučyja sioleta 25 III — 15 tyja ŭhodki abwieščańnia niezaležnaści Biełarusi i 70-tyja ŭhodki biełaruskaj presy („Mužyckaja Praŭda“ Kalinoŭskaha) biełaruskaje hramadzianstwa ŭ Wilni rychtujuca adswiatkawać uračystajakademijaj.

List z wioski.

Mur. Ašmiansk, Ašmianskaha pawietu, U nas niama čym dobrym pachwalicca: moładź a nawat i starejšyja prosta dzičejuć. Ci hdzie jaki bankiet ci wiečarynka, to nikoli paludzku nie abojducca; napjuca hetaj praklataj harełki i tady hałowy ščapajuć. U niadzielu 19 lutaha s. h. byli chrešbiny u hr. W. K. i na hetych chrešbinach hości mocna papilisia i pryšli pjanija na wiečarynu da moładzi. Ich moładź pryńiała jak najlepiej. Ale kum, wočy zaljušy, daŭ pa twary adnamu chłapcu. Tahdy moładź padniała kryk i hetaha kume-bituna wyprasila iz zabawy. Dyk jak moładź išła iz wiečaryny, kum i bolejš haściej zajšli moładzi darohu i pabili dwuch chłapcoŭ. Tahdy moładź razzławiasia i zrabila „nastupleńnia“, pačalasia bitwa i parazbiwali hałowy; wot da čeho dawodzie heta praklataja harełka Styd i hańba našaj moładzi, a starejšym dyk udwaja styd miašacca da moładzi i pačynać bitwu. Lepš bylob, kab jany hetaja usie niacnoty pakinuli, a ŭzialisia da pracy kulturna-prašwietnaj. Janož u nas niejkaja kulturna idzie: Ksiondz mjašcowy arhanizuje swaje „stowažyšenja“ dla moładzi, a kiraŭnik škoły takža žbiraje zborki starych i moładzi, ale ich arhanizacyja tak idzie, jak mokraje haryć, nia prynosie dla našaj biełaruskaj moładzi nijakaj karyści. Treba nam swajej rodnaj biełaruskaj arhanizacyi, treba nam hurtawacca ŭ hurtki B.I.H.iK., jaki isnuje u m.čku Mur. Ašmiancy, čytać swaje biełaruskija knižki i hazety, laźdić lekcyi i pradstaŭleńni, a pry hetym možna bylob pryjemna i prystojna pahulać.

Adzin z moładzi.

Z palityki.

Z kałchozami niadobra. Hazety pišuć, što haspadarki sialanskija, siłaj kamunistami зробlenija haspadarkami kamunistyčnymi, supolnymi, jakija zawuć kałchozami, dajuć duža drennyja wyniki. Sialanie ŭ ich pradusim nieachwotna i drenna pracujuć, a heta zatym, što plady pracy ich zabirajuć kamunisty, a im na pražyćcio pakidajuć susim mała.

Zhareŭ niemiecki reichstag (sojm). Dźwie niadzieli tamu ŭ Berlinie zhareŭ budynak, dzie zasiadaŭ niemiecki sojm. Pažar paŭstaŭ z padpołu. Čhto adnak padpal ŭ — napeŭna niawiedama. Hitler ćwierdzić, što kamunisty, a kamunisty kažuć, što zrabili heta starofniki Hitlera, a biadu zlažyli na kamunistaŭ, kab pašla ich prycisnuć dobra. Ale čto sapraŭdy padpaliŭ, napeŭna niawiedama.

Wybary ŭ Niemieččynie. U niadzielu 4.III. s. h. adbylisia wybary ŭ niemiecki parlament. Partyja Hitlera nabrala stolki hałasou. Što ŭ parlamencie budzie mleć bolšaść i budzie kirawać krajem biez laški inšych partyjaŭ. Najhałaŭniejšym swaim zadańniem Hitler uwažaje zmahańnie z kamunistami, socyjalistami i žydami.

Wajna na Dalokim Uschodzie. Japoncy čacieli, kab zawažawanuju imi ad Kitaja Mandžuryju Liha Narodaŭ przyznała za imi. Tymčasam Liha hetaha nie zrabila. Tady Japonija wystupila z Lihi Narodaŭ i dalej pačala wajać z Kitajem. Takim čynom ciapier adbywajacca farmalnaja wajna japonska-kitajskaja. Inšyja dzaržawy pokušito pryhladajuca.

Dalar zachistaŭsia. Apošnim časam amerykanški dalar, jaki ludzi prywykli ŭwažać nieparušnym, krychu padupaŭ. Hazety adnak pišuć, što pokušito ničoha strašnaha dalaru nie hrazić, ale jak budzie sapraŭdy — zhadać trudna.

Polski budžet pryńiaty. Niadaŭna Polski Sojm pryńiaŭ dzaržawny budžet (plan prychođu i raschođu). Budžet hetaj pryńiaty z niastačaj. Heta znača, što wydatki pradbačany kudy bolšyja, jak dochod. Na pakryćcie niastačy, wiedama, dalej buduć ludziej cisnuć padatkami.

Zakon ab samaŭradach. Sojm Polski pryńiaŭ nowy zakon ab samaŭradach. Zakon heny tak skrojony, što našamu narodu nie daje jon nijakaha samaŭradstwa.

Wilenskija nawiny.

Pastyrski list J. E. Wilenskaha Arcybiskupa ŭ sprawie Unii i rodnaja mowa ŭ kaściele. J. E. Wilenski Arcybiskup wydaŭ niadaŭna pastyrski list u sprawie Unii, u jakim miž inšym parušaje takža sprawu karystańnia ŭ kaściele rodnaj mowy. Ab hetym u ŭspomnienym liście čytajem: „...Kaścioł kirujecca i musić kirawacca adno tolki ŭmilawańniem nawuki Chrystowaj, musić być zaŭsiody wolnym ad nawiewaŭ palityčnych ci partyjnych, nikomu nia moža nakidać čužoj mowy, nikoha nia choča wynaradaŭlać, ale radzić zaŭsiody wučyć rellhijnych praŭdaŭ u tej mowle, jakoj używaje mjašcowaje nasielnictwa“...

Śmierć ks. prałata Sadoŭskaha. U minulym tydni pamior prałat wilenskaj kapituly Ks. Sadoŭski.

Niespakoj siarod studentaŭ. Studenty wilenskaha uniwersytetu, ldučy za studentami inšych uniwersytetaŭ u Polšcy, buracca. Pryčynaj — nowy zakon ab wyšejšych školach, pryńiaty niadaŭna Sojmom, Zakon heny ahrańčiwaje wolnaść uniwersytetu.

Biezraboćcie nie zmianšajacca, a stala pawielčiwajacca. Palepšańnia z hetaj balučaj sprawaj nia widacca

Prystłanyja ũ Redakcyju kniŭki i časopisi.

Самапомач. Беларуская Коопэратыўная гаспадарчая часопісь № 2(5). Люты 1933, Вільня.

Шлях Моладзі. № 2(49) Люты 1933. Вільня.
Авадзень № 1. 1933. Гумарыстычныя ілюстраваны дватыднёвік Вільня.

Konkordat Litewski — Ks. dr. Ant. Wiskont. Wilno, 1933. str. 64.

Дзвони. Літаратурно-Навуковий Журнал Ч. 1. 1933 Львів.

Добрий Пастыр. Присвячений душпастирським і церковним справам. Ч. 4, 1932. Станиславів.
Нива. Часопіс присвячений церковним і суспільным справам. Ч. 2. Лютець 1933. Львів.

Наш Приятель. Ч. 7. Березень 1933 Львів. (Ukrainskaja katalickaja časopiś dla dzieci).

Oriens. Dwumiesięcznik poświęcony sprawom religijnym Wschodu. Styczeń—Luty. 1933. Kraków.

Katolu Dzeiwe. Miesięcznik Łatyšoŭ katalikoŭ. Nr. 3. 1933. Ryha.

Къ Соединенію. Русскій релігійозный журнал (unijacki). № 2. Февраль 1933 г. Вильно.

Да Злучэння! Беларуская релігійная часопісь. (unijackaja) № 2, Люты 1933. Альбэртын.

Царква і Народ. Беларуская прываслаўная часопісь. № 1(2) 1933. Вільня.

Paštowaja skrynka.

Ks. W. Š. Atrymali; biada ũ tym, što „Chr. D.“ duŭa cieszna, ale moŭa kali skarystajem.

Fr. M. Atrymali, karystajem. Pišycie čaściej ab ŭčyć Waŭaj staronki. Z kniŭak niešta wyšlem.

J. N. 4 zł. atrymali, hazetu pasyłam. Wysłana tak-ŭa i premija.

A d w St. Za čatyry zł. dziakujem. Premiju wysyłam.

J. H. 4 zł. atrymali; i hazetu i premiju pasyłam.

J. P. 4 zł. atrymali, hazetu i „Zorki“ pasyłam, a tak-ŭa pasyłam i ŭste patrebnyja instrukcyi, kab Wy tam mohli załaŭyć Biel. Instytut Hesp. i Kultury. Ł. C. Za probnyja adrasy dziakujem, pawodle ich na probu wysyłam „Chr. D.“.

Ks F. D. Prošbu Waŭu spaŭniem. Dziakujem za slowy spahady.

A. S. 4 zł. atrymali; i hazetu i premiju wysłali.

J. Š. Prošbu Waŭu spoŭnili. Było b duŭa paŭadana, kab Wy sioje-toje pisali ũ „Chr. Dumku“ ab ŭčyć kutka waŭaha.

Kutok ŭartaŭ.

Chto wyhraŭ-by.

Adzin adwokat, chočy zaŭartawać z probaŭca, zapytaŭsia jaho:

— Jak probaŭca dumajeŭ, kali-b djabał sudziŭsia z duchoŭnaj asobaj, chto wyhraŭ-by sud?

— Dumaju, što djabał — adkazaŭ padumaŭŭy probaŭca — bo jon pa swajej staranie moŭe ŭsich adwokataŭ

Woŭ jak stralać treba!

Pry stralnicy aficer tumača ŭaŭnieram, jak jany majuć stralać.

— Raz, dwa plil

Raŭlohsia strel, ale ŭaŭnier u metu nie papaŭ.

— Asiol — kryčyć razhniewany aficer — daj strelbu, ja tabie pakaŭu, jak treba stralać.

Aficer naceliŭsia i strelil i tak-ŭa chibiŭ, ale nia traciačy prytomnaści zakryčaŭ:

— Wo jak ty stralajeŭ.

Paŭla strelil druhi raz i ŭznoŭ chiblil.

— Wo hetak usie wy stralajecie.

Ureŭcie za trecim razam papadaje ŭ cel.

— Woŭ jak treba stralać — kryknuŭ aficer i addaŭ strelbu ŭaŭnieru

Rekolekcyi

Dla bielaruskaj wučnioŭskaj moładzi, a tak-ŭa i dla ŭsich wilenskich Bielaruŭsaŭ katalikoŭ adbuducca ŭ kaŭciele ŭw. Mikałaja: 22, 23 i 24 sakawika siol. h.

Rekolekcyi buduć pačynacca a hadzinie 5 wieč.

Kirawać rekolekcyjami budzie Ks. Dr. J. Reŭeć.

Zaklikajem usich wilenskich bielaruŭsaŭ katalikoŭ skarystać z hetych Rekolekcyjaŭ, adbyć ŭw. Spowiedź i prystupicca da ŭw. Komunii.

Hramadzianie!

Dla našych akuratnych padpiŭčykaŭ my wyznačajem premii. — Chto da kanca krasawika siol. hodu pryŭle nam usiu padpiŭku (4 załatoŭki), tamu wyšlem: — try hadawiki — kniŭki „Bielarusa“, časopisi, što wychodzila ũ Wilni ũ 1913-15 h. i — zamiest hadawikoŭ „Chryŭ. Dumki“, jakija my raniej wyznačyli, a jakija ŭŭo razyŭŭsia — „Ŗwiatuju Histryju Staroha Zakonu“ — Ks. W. Hadleŭskaha.

Hramadzianie, paŭpiaŭcyte skarystać z hetaj redkaj akazii!

RED. „CHR. DUMKI“.